

Πανελλαδική Ημέρα
Λογοθεραπείας 2015
Υπάρχει λόγος

ΜΕΓΑΛΗ ΧΩΡΗΓΟΣ:

Bayer

ΣΕΛΛΕ

Διοργάνωση:

Stark&Watson

Υπό την αιγίδα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ο λόγος είναι ίσως η σημαντικότερη μορφή έκφρασης όσο για την επικοινωνία αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξη του ανθρώπου από τον προφορικό στον γραπτό λόγο. Γιατί αν ένα παιδί δεν συνειδητοποιήσει πλήρως το φωνολογικό σύστημα εμποδίζεται ή δυσκολεύεται να κατακτήσει την ανάγνωση και την γραφή.

1. Ορισμός της ΕΓΔ

Η Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (ΕΓΔ) ή Specific Language Impairment (SLI) είναι μια αναπτυξιακή γλωσσική διαταραχή που δεν αιτιολογείται από νευρολογικές, αισθητικο-κινητικές, γνωστικές ή συναισθηματικές ψυχολογικές βλάβες. Τα παιδιά με ΕΓΔ έχουν ως χαρακτηριστικό τον πιο αργό ρυθμό γλωσσικής ανάπτυξης σε σύγκριση με τα άλλα παιδιά της ίδιας ηλικίας. Δηλαδή ενώ τα άλλα αναπτυξιακά στάδια παρουσιάζονται φυσιολογικά, η εμφάνιση του λόγου καθυστερεί σημαντικά. {ΕΙΔΙΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (SLI)}

2.1. Χαρακτηριστικά της ΕΓΔ

Ένα κύριο χαρακτηριστικό της ΕΓΔ είναι ότι τα παιδιά μπορεί να μην μπορούν να πουν καμία λέξη μέχρι την ηλικία των 2 ετών. Στα 3 μπορεί να αρχίσουν να μιλούν αλλά να μην γίνονται κατανοητά από τους άλλους.

Επίσης χαρακτηριστική είναι η δυσκολία στην αλλαγή της μορφής της λέξης, δηλαδή να δυσκολεύονται να κλίνουν τα ρήματα ή τα επίθετα, να σχηματίσουν χρόνους, τον ενικό και τον πληθυντικό αριθμό κλπ.

Επιπλέον τα παιδιά με ΕΓΔ δυσκολεύονται στην κατανόηση και στην χρήση των σωστών λέξεων σε προτάσεις. Δεν συνδέουν τους χρόνους με τα χρονικά επίπεδα (Παρόν-Παρελθόν-Μέλλον) και δυσκολεύονται στην έκφραση και κατανόηση της γλώσσας.

Και όταν ένα παιδί δυσκολεύεται να εκφραστεί με τον λόγο, είτε σιωπά ή μιλά διστακτικά λόγο χαμηλής αυτοπεποίθησης και αποφεύγει να κάνει φιλίες. (Ειδική Γλωσσική Διαταραχή)

Πανελλαδική Ημέρα
Λογοθεραπείας 2015
Υπάρχει λόγος

ΜΕΓΑΛΗ ΧΟΡΗΓΟΣ:

Bayer

ΣΕΛΛΕ

Διοργάνωση:
Stark&Watson

Υπό την αιγίδα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

2.2. Αιτιολογία.

Δεν έχει προσδιοριστεί ακριβώς η αιτιολογία ή η προέλευση της ΕΓΔ. Πολλές μελέτες έχουν γίνει. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα υποστηρίχθηκε ότι η ΕΓΔ μπορεί να οφείλεται σε εγκεφαλική διαταραχή. Υποστηρίζεται ότι το παιδί έχει μια δυσκολία στο μέρος του αριστερού ημισφαιρίου του εγκεφάλου το οποίο επεξεργάζεται γρήγορα τα ακουστικά γεγονότα. Πράγμα που σημαίνει ότι αν και ακούει καλά, δυσκολεύεται ιδιαίτερα να διακρίνει γνωστικούς ήχους και ιδιαίτερα τις καταλήξεις των λέξεων. (Ειδική Γλωσσική Διαταραχή)

Η κληρονομικότητα παίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην ΕΓΔ. Έρευνες έχουν δείξει ότι είναι κληρονομική διαταραχή, σύμφωνα με τις οποίες το 40-70% των παιδιών με ΕΓΔ έχουν τουλάχιστον ένα συγγενή με αυτή την διαταραχή. (Ειδική Γλωσσική Διαταραχή)

Άλλες μελέτες δείχνουν ότι και περιβαλλοντικοί παράγοντες μπορούν να συμβάλουν στην εμφάνιση της ΕΓΔ. Γίνονται έρευνες που προσπαθούν να συνδέσουν το κάπνισμα από την μητέρα κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης με την εμφάνιση της ΕΓΔ στα παιδιά. Ως γνωστό η νικοτίνη επηρεάζει δυσμενώς την ανάπτυξη του εμβρύου διότι εμποδίζει της αναπτυξιακές ιδιότητες των ορμονών και ως αποτέλεσμα τα παιδιά μητέρων που κάπνιζαν στην διάρκεια της εγκυμοσύνης παρουσιάζουν περισσότερα γνωστικά και συμπεριφοριστικά προβλήματα σε σχέση με παιδιά που οι μητέρες τους δεν κάπνιζαν στην εγκυμοσύνη. (Εγκέφαλος).

Άλλες αιτιολογίες που συμβάλουν στην ΕΓΔ είναι διάφορα προβλήματα εγκυμοσύνης, πρόωρος τοκετός, ασφυξία την ώρα του τοκετού, το οικογενειακό περιβάλλον (σε σχέση με το χαμηλό κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο και με συχνότητα 2-1 στα αγόρια με τα κορίτσια), και τα γονίδια. (THACE ενότητα 17)

3. Δυσκολίες που παρουσιάζουν τα παιδιά με ΕΓΔ στην ζωή τους και στο σχολείο.

Με την χρήση του προφορικού λόγου επικοινωνούμε με τους ανθρώπους γύρω μας, εκφράζουμε τον συναισθηματικό μας κόσμο, τις ανάγκες μας και τις επιθυμίες μας. Μπορεί να φαίνεται απλή αλλά είναι μια πολύ σημαντική έκφραση του ατόμου. Ίσως να την θεωρούμε δεδομένη, αλλά όταν ένα παιδί από τα πρώτα χρόνια δεν μπορεί να δείξει τι θέλει, τι νιώθει, αποκτά νευρικότητα και νιώθει μειονεκτικά.

3.1. Προσχολική ηλικία

Η φυσιολογική εξέλιξη ενός παιδιού όσον αφορά τον προφορικό λόγο είναι ως εξής: ως 6 μηνών χρησιμοποιούν φθόγγους, ως 10 μηνών μπορούν να συλλαβίζουν, ως 12 μηνών λέει τις πρώτες του λέξεις, στους 18 μήνες μπορεί να κάνει μονολεκτικές προτάσεις και να δίνει απαντήσεις, στα 2 έτη παρουσιάζει μια σημαντική αύξηση του λεξιλογίου του, ως τα 2,5 έτη χρησιμοποιεί άνετα το λεξιλόγιο όπως ρήματα και αντωνυμίες, στα 3 παρουσιάζει σαφή βελτίωση της προφοράς και της χρήσης του λεξιλογίου που χρησιμοποιεί, στα 3,5 παρουσιάζει βελτίωση όσον αφορά τις προτάσεις και τις ερωτήσεις και στην ηλικία των 6 παρουσιάζει μια άνετη παραγωγή λόγου. (ΤΗΑCΕ ενότητα 17).

Τα παιδιά με ΕΓΔ ως τα 2 τους χρόνια δεν μιλούν καθόλου. Στα 3 μιλάνε μεν αλλά δεν γίνονται κατανοητά από τους άλλους. Δεν μπορούν να κάνουν ερωτήσεις, να δείξουν πως νιώθουν και τι θέλουν, προσπαθούν να επικοινωνήσουν με χειρονομίες και δείχνοντας με το δάχτυλο το τι θέλουν, αργότερα αν και κατακτούν κάποιο λεξιλόγιο, δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν σωστά τις αντωνυμίες, να σχηματίσουν χρόνους στα ρήματα και καταλήξεις σε ρήματα και επίθετα, και εκφράζονται με σύντομες προτάσεις.

Πανελλαδική Ημέρα
Λογοθεραπείας 2015
Υπάρχει λόγος

ΜΕΓΑΛΗ ΚΟΡΗΦΟΣ:

Bayer

ΣΕΛΛΕ

Διοργάνωση:

Stark&Watson

Υπό την αιγίδα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Η οποιαδήποτε δυσκολία στην έκφραση επιθυμιών, συναισθημάτων προκαλεί νευρικότητα, άγχος και χαμηλή αυτοεκτίμηση. Το οικογενειακό περιβάλλον, ιδιαίτερα οι γονείς που ζουν το παιδί καθημερινά, αν και το καταλαβαίνουν ως προς το τι θέλει να πει (καθότι αναπτύσσεται ένας ιδιαίτερος τρόπος επικοινωνίας), μερικές φορές αγανακτούν από την αδυναμία έκφρασης και ιδιαίτερα αν δεν έχουν αντιληφθεί ότι κάτι συμβαίνει με τον λόγο του παιδιού λόγο άγνοιας της κατάστασης ή –το πιο συνηθισμένο- δεν θέλουν να παραδεχτούν ότι το παιδί τους μπορεί να έχει κάποιο πρόβλημα στον λόγο.

Το παιδί νιώθει μειωμένο, ιδιαίτερα αν εισπράττει αρνητικά ή κοροϊδευτικά σχόλια από συνομηλίκους. Μερικές φορές γίνεται επιθετικό πάνω στο ομαδικό παιχνίδι είτε επειδή προσπαθεί να εκφραστεί και δεν το καταλαβαίνουν ή επειδή το κοροϊδεύουν και απορρίπτουν από το παιχνίδι.

Η πρόωμη παρέμβαση από ειδικούς και η υποστήριξη του παιδιού, βοηθούν σημαντικά στην εξέλιξη του λόγου. Αν δεν αντιμετωπιστεί σωστά, επηρεάζει αρνητικά τις σχολικές επιδόσεις, η ανεπάρκεια λόγου συνεχίζεται και στην σχολική ηλικία δημιουργώντας μαθησιακά προβλήματα, και είναι υπαρκτή ως την ενηλικίωση.

3.2. Σχολική ηλικία.

Παρόλο που η κατάκτηση της γλωσσικής ικανότητας γίνεται εμφανής με τον χρόνο, παρατηρούνται αδυναμίες χειρισμού της γλώσσας στα άτομα με ΕΓΔ, οι οποίες είναι εμφανής στην ύστερη παιδική ηλικία, εφηβεία και μερικές φορές σε ενήλικες. « Οι Arams & Nation (1984) βρήκαν ότι 40% των προνηπίων με ΕΓΔ συνεχίζουν να έχουν σημαντικά προβλήματα στην γλώσσα 4-5 χρόνια μετά. Μια άλλη μελέτη που έγινε από τους Aron, Ekelman & Nation (1984) σε σύνολο 13 προνηπίων, έδειξε ότι το 85% του δείγματος παρουσίασε πρόβλημα στην κατανόηση της γλώσσας και κατά την διάρκεια της εφηβείας» (Εγκέφαλος).

Πανελλαδική Ημέρα
Λογοθεραπείας 2015
Υπάρχει λόγος

ΜΕΓΑΛΕ ΧΟΡΗΓΟΣ:

Bayer

ΣΕΛΛΕ

Διοργάνωση:

Stark&Watson

Υπό την αιγίδα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Αν και σε σχέση με την προσχολική ηλικία, τα παιδιά με ΕΓΔ κατέχουν περισσότερο λεξιλόγιο, υστερούν σημαντικά σε σχέση με τους συνομηλίκους τους. Η διαφορά είναι πιο εμφανής στο σχολικό περιβάλλον που αναγκαστικά τα παιδιά συνυπάρχουν καθημερινά και μέσα στην τάξη που απαιτείται η επικοινωνία. Και εδώ ξεκινούν τα πιο σοβαρά προβλήματα για ένα παιδί με ΕΓΔ.

Παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα στην εκμάθηση της ανάγνωσης, μιας και αν δεν κατακτηθεί ο προφορικός λόγος παρουσιάζονται προβλήματα στην κατάκτηση δεξιοτήτων όπως η ανάγνωση και η γραφή. Με ανακριβή φωνολογική γνώση, δημιουργείται ελλιπής αναπαραγωγή της λέξης κατά την διαδικασία της προφοράς και της γραφής.

Έχουν προβλήματα όσον αφορά την γραμματική και το συντακτικό μιας και δεν κατανοούν τον σχηματισμό των ρημάτων στους χρόνους, των επιθέτων σε γένη και αριθμούς. Δυσκολεύονται στην αριθμητική ικανότητα (αν και υπερτερεί από την γλωσσική μιας και ο στόχος δεν απαιτεί χρήση της γλώσσας), εξαιτίας των φωνολογικών ελλειμμάτων στην γλώσσα.

Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας (η οποία είναι υποχρεωτική πια στην 3^η Δημοτικού, και στην 5^η η δεύτερη ξένη γλώσσα) δημιουργεί επιπρόσθετα προβλήματα αφού δεν έχει διαμορφωθεί πρώτα η εκμάθηση της μητρικής γλώσσας. Πάντως οι δυσκολίες των παιδιών με ΕΓΔ και των παιδιών με φυσιολογική ανάπτυξη λόγου όσον αφορά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας είναι παρόμοιες μιας και το αντικείμενο απαιτεί εκ νέου κατάκτηση της γλώσσας φωνολογικά, γραμματικά και συντακτικά. (THACE ενότητα 18)

Οι οποιεσδήποτε μαθησιακές δυσκολίες που απορρέουν από την ΕΓΔ, επιδρούν αρνητικά στο παιδί, μειώνουν την αυτοπεποίθησή του, νιώθει ότι δεν τα καταφέρνει, με αποτέλεσμα να κλείνεται στον εαυτό του, να είναι νευρικό, να έχει έντονο το αίσθημα της αποτυχίας, να λαμβάνει απόρριψη από τους συμμαθητές του, να εκτιμάται χαμηλότερα από τους δασκάλους, να είναι φοβισμένο, λυπημένο με

έντονες εκρήξεις θυμού ή αντίδρασης. Απομονώνεται όταν απαιτείται συνομιλία, συμμετοχή σε δραστηριότητες και παιχνίδια.

4. Στρατηγικές και μέθοδοι για την αντιμετώπιση των δυσκολιών και την ενσωμάτωση των παιδιών στην γενική τάξη

Η αναγκαιότητα της πρώιμης διάγνωσης και έγκαιρης παρέμβασης για την μελλοντική εξέλιξη και πρόοδο των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες δεν αμφισβητείται. Προσφέρουν την δυνατότητα εξέλιξης και βοηθούν τα άτομα να ενταχθούν ικανοποιητικά και να προοδεύσουν σημαντικά ξεπερνώντας στο μέγιστο δυνατό την οποιαδήποτε δυσκολία που τα κρατάει πίσω σε σχέση με τους συνομήλικους τους.

Για την σωστή αντιμετώπιση των οποιονδήποτε δυσκολιών απαιτείται μια σωστή και διεπιστημονική διάγνωση και αξιολόγηση. Εντοπίζονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το άτομο, αιτιολογούνται με βάση το ιατρικό, οικογενειακό (κληρονομικό και περιβαλλοντικό) και σχολικό ιστορικό, και συστήνονται οι εξατομικευμένες μέθοδοι παρέμβασης ώστε να βοηθηθεί το άτομο να αντιμετωπίσει και να ξεπεράσει ίσως τις δυσκολίες αυτές.

Για να επιτευχθεί ο στόχος της αξιολόγησης, απαιτούνται εργαλεία ανίχνευσης των μαθησιακών δυσκολιών. Μερικά από αυτά είναι:

- α) μη γλωσσικά τεστ όπως το LAC (Lindamond Auditory Conceptualisation) και το Pat Lindamond RAN (Rapid Automatic Naming Test) των Denckla τα οποία είναι τεστ οπτικής και ακουστικής αντίληψης, αποκωδικοποίησης πληροφοριών και γρήγορης ονομασίας αντικειμένων.
- β) τεστ νοημοσύνης όπως το WISC (Wechsler's Intelligence Scale for Children) ή ένα WAIS (Wechsler's Adult Intelligence Scale), τα οποία σταθμίζουν τις νοητικές ικανότητες και τον τρόπο αντίληψης των ατόμων και διερευνούν την διαφορά μεταξύ Λεκτικής και Πρακτικής νοημοσύνης. (11^ο Συνέδριο Πανελληνίου Συλλόγου

Πανελλαδική Ημέρα
Λογοθεραπείας 2015
Υπάρχει λόγος

ΜΕΓΑΛΗ ΧΟΡΗΓΟΣ:

Bayer

ΣΕΛΛΕ

Διοργάνωση:

Stark&Watson

Υπό την αιγίδα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Λογοπεδικών)

γ) τεστ ανάγνωσης και κατανόησης όπως το Hatcher, «Σύνδεση ήχων» των Vellutino, Bryant, Bradley, Firth, Snowling, Hulme το οποίο εντοπίζει φωνολογικές δυσκολίες με βάση την εγκεφαλική λειτουργία όσον αφορά την αναγνωστική ικανότητα.

Με βάση την σωστή διάγνωση, δημιουργούνται τα κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα για την κατάλληλη μέθοδο διδασκαλίας, τα οποία σε συνδυασμό με την κατάλληλη παρέμβαση από ειδικούς θεραπευτές (λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές) βοηθούν σημαντικά το άτομο να εξελιχθεί. (THACE ενότητα 19)

5. Επίλογος

Η πρόωμη ανίχνευση και μεσολάβηση είναι εξαιρετικά σημαντικά για να καλλιεργηθεί η γλώσσα και η κοινωνική ανάπτυξη. Η προσχολική μεσολάβηση στην γλώσσα μπορεί να μην εξαλείψει την πιθανότητα για μελλοντικές αναγνωστικές δυσκολίες αλλά μπορεί να προλάβει ή ακόμα να μειώσει πολλά προβλήματα. (Ειδική Γλωσσική Διαταραχή)

Το παιδί μπορεί να βοηθηθεί από ειδικό εκπαιδευτικό, από λογοθεραπευτή αλλά και από την ίδια την οικογένεια και την ευαισθητοποίηση του σχολικού περιβάλλοντος ώστε να αντιμετωπιστούν σωστά τα όποια προβλήματα αυτό αντιμετωπίζει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ (SLI)

http://www.focusonchild.gr/component/option,com_fireboard/Itemid,113/func,view/catid,8/id,312/

(22/11/2008)

«Γλωσσικές δυσκολίες και γραπτός λόγος στο πλαίσιο της σχολικής μάθησης»

11^ο Συνέδριο Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών, Αθήνα, 23-25 Νοεμβρίου 2007

http://conference.logopedists.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=36&Itemid=56

και

http://conference.logopedists.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=98

22/11/2008

Εγκέφαλος

Γονεϊκό κάπνισμα και ανάπτυξη της «Ειδικής Γλωσσικής Διαταραχής» σε παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας

<http://www.encephalos.gr/full/39-4-03g.htm>

22/11/2008

Ειδική Γλωσσική Διαταραχή

http://www.med.auth.gr/research/diaglossa/egd_gr.htm

22/11/2008

*Πηγή: Κοκκίνη Ελένη (THACE)